

Mia Bašić, mag. iuris

**DAN KADA JE NASTALA DRŽAVA HRVATSKA 1991., HAZU,
Znanstveno vijeće za mir i ljudska prava, Zagreb, 2015., p. 160**

Kada je zapravo osnovana država Hrvatska? Koji je od mnogo ponuđenih datuma zapravo točan i koji nam sa sigurnošću može potvrditi dan nastajanja naše države? Je li to 30. svibnja – dan kada je 1990. održano prvo zasjedanje Hrvatskog sabora ili je to 22. prosinca – dan kada je 1990. donesen prvi *Ustav Republike Hrvatske*, ili je to 25. lipnja – dan kada su 1991. donesene *Deklaracija o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske* i *Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti RH*, ili je to pak 8. listopada – dan kada je 1991. donesena odluka o raskidu državnopravnih veza s dotadašnjom SFRJ ili je to najzad 15. siječnja – dan kada je 1992. godine Republiku Hrvatsku međunarodnopravno priznala skupina država među kojima su bile i sve članice Europske zajednice?

Imajući u vidu sve istaknute datume, sasvim je razumljivo što su građani Republike Hrvatske u najmanju ruku bili zbunjeni pitanjem dana nastanka svoje države. Upravo je zbog toga Znanstveno vijeće za mir i ljudska prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti organiziralo 20. veljače ove godine u palači Akademije u Zagrebu znanstveni skup pod nazivom *Dan kada je nastala država Hrvatska* kako bi pokušali doći do suglasnosti oko pitanja koje se Hrvatskoj javnosti često nameće: kada je zaista nastala država Hrvatska? Pod istim naslovom, Akademija je izdala i knjigu u kojoj su sadržana izlaganja sudionika skupa kao i dokumenti relevantni za predstavljenu materiju. Knjiga je izdana na 160 stranica, na početku se nalazi kratak predgovor predsjednika Znanstvenog vijeća za mir i ljudska prava HAZU-a akademika Davorina Rudolfa (str. 1-2), nakon čega slijede uvodna izlaganja (str. 3-71) i dokumenti (74-160) koje je izabrao akademik Rudolf, a priredile prof. dr. sc. Jasna Omejec i mr. sc. Ksenija Podgornik.

Prvo izlaganje „*Samo je jedan Dan neovisnosti Republike Hrvatske – 25. lipnja 1991.*“ (str. 5-19) pripada akademiku D. Rudolfu koji se zalaže za datum 25. lipnja budući da je na taj dan 1991. godine Republika Hrvatska proglašena neovisnom, suverenom i samostalnom državom na svečanoj sjednici Sabora Republike Hrvatske. Tom prigodom doneseni su akti koji, prema autoru, tvore povijesne, političke i pravne temelje suvremene Republike Hrvatske, a riječ je o sljedećim aktima: *Deklaracija o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske*, *Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske* i *Ustavni zakon o izmjeni i dopuni Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske. Odluka o raskidu svih državno-pravnih sveza Republike Hrvatske sa SFRJ i s ostalim jugoslavenskim republikama i pokrajinama* od 8. listopada 1991., prema profesoru Rudolfu nije konstitutivan akt o nastanku države Hrvatske već je tek jedna od važnih odluka kojom je označena završna faza okončanja postupka razdruživanja Hrvatske u nekadašnjoj jugoslavenskoj federaciji, predviđenog odlukama o neovisnosti donesenih 25. lipnja 1991. godine.

Drugi rad „*Suverenost i samostalnost države Hrvatske 1991.*“ (str. 21-48) izložio je Vladimir Šeks, dipl. iur. Kao i prethodni izlagač, Šeks je mišljenja da se danom nastanka države Hrvatske treba smatrati dan 25. lipnja 1991. Također, izlagač drži kako se dan 8. listopada 1991. nikako ne može smatrati danom nastanka Hrvatske, kao i to da je datum međunarodnog priznanja RH potpuno nevažan za nastanak države. Vladimir Šeks smatra kako je odlučno i presudno smatrati dan 25. lipnja danom nastanka države Hrvatske jer je u tom trenutku ona imala sve konstitutivne elemente nužne za postojanje države, a to su: stanovništvo, teritorij (neovisno o tome što ne vrši efektivnu vlast na cijelom svom državnom teritoriju) i činjenica da na svom teritoriju obnaša sve tri grane državne vlasti – zakonodavnu, izvršnu i sudbenu.

Treće izlaganje „*Dan neovisnosti Republike Hrvatske u zakonodavnoj, kaznenosudskoj i ustavnosudskoj praksi (teze za raspravu)*“ (str. 49-71) izložila je predsjednica Ustavnog suda Republike Hrvatske prof. dr. sc. Jasna Omejec. U svom radu Omejec je iznijela tezu o tome kako se neriješena pitanja i rasprave o datumu nastanka države Hrvatske nikako ne smiju prelići u sudski prostor i time utjecati na interpretaciju Ustava, zakona i drugih izvora prava koje sudovi primjenjuju u konkretnim sudskim postupcima u kojima se kao relevantno postavlja pitanje datuma kad je RH stekla svojstva suverene države u smislu međunarodnog prava.

Dan neovisnosti Republike Hrvatske još uvijek se obilježava na datum 8. listopada, bez naznake da će se to promijeniti u skoroj budućnosti. Tko će dobiti u ovom nadmetanju politike i akademije ostaje da se vidi.